

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5	Fél évre . . . 8		
Negyed évre . . . 2 . . . 50 . . .	Negyed évre . . . 4		
Egy hóra	Egy hóra . . . . . 1 . . . 70 . . .		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többzet megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Szoborleplezés előtt.

Nagy ünnepre készül Debreczen városa s az ünnepben résztvesz vele — legalább szívében — a hármashalom és négy folyam földjének minden hazaszerető fia. Magyarország figyelme a nagy alföldi metropolis felé fordul napokban, hoi holnapután már lehull a lepel a diszes szoborról, mely szabadságharcunknak soha el nem muló fényes dicsőségét fogja hirdetni. Dicsőségét annak a csodálatos korszaknak, küzdelemnek, melyet a Nibelungok harczához hasonlított a nagy német költő, ki feszülni érezte magán a német ruhát, midőn híret hallotta a magyar dicsőségnek.

Tüneményes idők, melyben régemult századok csodái elevenednek meg újra. Lehel kürtje harsan, Botondnak bárdja züg, Bocskay, Bethlen, Rákóczy lobogóit lengeti a szél s a költő lelke száll a Királyhágón át, hogy megcsokolja a székely fegyvereket, mert egybe forrott végre ez a két haza. A Messiás ott jár a Dunának—Tiszának partjain, prófétai ajakkal hirdelve a haza veszedelmét. Nyomában jár mindenütt a dal, mely szent fogadásként harsog égfelé: »mindnyájunknak el kell menni!« És elmennek mind a szent háboruba. A pap ott hagyja kathedráját, a mester ember műhelyét, a gazdag palotáját s a szegény kunyhóját, hogy testvéreké

váljanak a haza védelmében. Kardot emel az agg reszkető keze, a még serdülő ifjú gyöngye karja és sir, aki el nem mehet. A szerelembűbajos szavu dalnoka sem dalol szerelemről többé, mert most csak egyet kell szeretni s ez az egy: a haza veszélyben van. Elhagyja ifju nejét, csecsemő gyermekét, hogy ott essék el a harcz mezején s holttestén át fújó paripák szárguldjanak a kivivott diadalra. Fennen lobog a trikolor, nagygyá lesz a honvéd neve s annyi fényes lappal gazdagabb történelmünk szent könyve, még a templomok harangjai is ágyukká változnak át, hogy beledörögjék a bérencz hadak, a császárok ránk uszított véreibeinek fülébe: ne bánts a magyart!

Ennek a legendás korszaknak, ennek a harcznak: a magyar szabadságnak elévülhetlen örök dicsőségét van hivatva hirdetni a debreczeni szabadságszobor. Debreczen városa nem felelte el, hogy mivel artozik multjának. Nem felelte el, hogy 52 évvel ezelőtt, midőn falai közé fogadta a nemzeti kormányt és parlamentet, mentevárává vált a magyar szabadságnak. Nem felelte el, hogy abban a nagytemplomban, melynek kettős tornya, mint Mózesnek győzelemre biztató két karja emelkedik égfelé, hangzott el Magyarország függetlenségének prokla-

málása. Nem felelte el, hogy földjét a szabadságharcz névtelen félisteneinek, a hős honvédeknek vére áztatta és termékenyítette meg. Ha első volt ez a nemes város, midőn a csaták piacán, hulló vérrel kellett tanubizonytságot tenni hazánknek és magyar szabadságunknak szeretetéről; im első most is, midőn a hála és kegyelet adóját kell lerónia a nagy multtal szemben. Hiszen Debreczen városa az első hazánkban, mely a szabadság géniusának ércbeöntött diszes emlékével oltárt emel a nagy korszaknak s általa a magyar szabadságnak. Oltárt, melyhez elzárándokoljanak a késő unokák hazaszeretetet tanulni, szent és nagy eszmékért hevülni, a szabadságért élni, meghalni.

Üdvözlöm Debreczen derék városát, mely ily szépen glorifikálja magyar történelmünk ezen legdicsőbb korszakát. Méltó e város, hogy hódolattal nyujtsa neki az egész magyar nemzet az elismerés koszoruját.

Üdvözlöm a fáradságot nem ismerő szoborbizottságot s első sorban derék elnökét Komlóssy Arthurt, kinek legnagyobb érdeme van abban, hogy a rég óhajtott vágy immár testet öltött.

Üdvözlöm a diszes szobor derék alkotóját, Debreczen város jeles fiát és művészt, Tóth Andrást. Ihlesse a nemzeti géniusz még több hasonló jeles alkotásra.

Brassay Károly.

A debreczeni csata.*)

Irta: **Hentaller Lajos.**

Görgei feldunai seregének oldalszárnya Nagy-Sándor József tábornok alatt 1849. július 30 án Nyíregyházára érkezett; 31-én tovább menetelve Ujfahértóra ért és aug. 1-én jutott el Hadházra.

Nagy-Sándor József tábornok hadtestének létszáma 9521 embert, 2098 lovat, s 43 ágyut tett ki.

Hadházon kapta meg Nagy Sándor Korponay János ezredes tudósítását, hogy az oroszok átkeltek a Tiszán, s Ujváros felé nyomulnak, Ő pedig a rosszul felügyelt kis csapatával kénytelen volt Debreczenbe visszahúzódni. — Nyomában 15.000 orosz van.

Nagy-Sándor József tábornokának főnöke Pongrácz István ezredes erre tudatta Korponayval, hogy még az éjjel segítségére jönnék.

Görgey Arthurnak pedig jelentette, hogy pár órai pihenés után Debreczenbe indulnak.

*) Részlet szerzőnek új művéből, a Daliás idők második részéből, az „Ebura fakó”-ból.

Nedeczky István huszár kapitány, aki Ujváros felé ment ki kémszemlére, már ez éjszaka verekedett a muszkákkal, megtámadva azok előőrseit.

Tehát Nagy-Sándor József hadteste már szemben állott a muszkákkal, mielőtt a végzetes augusztus 2-a felviradt volna.

S hogy pár órai pihenés után tovább akartak menni, arról tanuskozik az, miszerint a betegeket, podgyaszt és minden felesleget előre küldtek Derecske felé.

Nagy-Sándor József hadteste azonban mégsem indulhatott! A reggeli órákban ugyanis Görgeytől a következő parancsot kapta:

„An das I-te Armée Corps. Das I-te Armée Corps hat sich von Debreczen Gegen Ujváros a cheval der Strasse aufzustellen; und zeigt sich der Feind, so ist er anzugreifen und zuschlagen. Görgei m. p.

(Az I-ső hadtest az Ujvárosnak vezető ut mindkét oldalán álljon fel, s ha ellenség mutatkozik, támadja és verje ezt meg.)

Nagy-Sándor hadteste hajnali 2 és 3 óra között ért Debreczenbe, ahol is, magához vevén Korponay ezredes 3280 főnyi

jobbára löfegyver nélküli gyalogusból álló hadoszlopát, a városi Nagy-erdőben ütött tábornok.

Görgei rendelkezésének vétele után rögtön magához vette a Mesterházy ezredes alatt álló lovasságot és azzal előre rohant. Pongrácz István tábornok pedig megparancsolta, hogy a hadtestet Debreczen délnyugoti részén, az Ujváros felé vezető uton állítsa csatarendbe s az előőrseket jó előre tolja ki. Amíg Nagy Sándor lovassáival előrohanva a muszka lovasságot vissza nyomta, a magyar sereg csatarendje következőképen bontakozott ki: Balszárnyon Máriaassy hadosztálya a köntösgáttól balra; Bórich hadosztálya a köntösgát mentén és attól jobbra; Korponay hadoszlopa a tartalék ágyuteleppel Bórich hadosztálya mögött jobbra hátul tartalék gyanánt. Az időközben kémszemléjéről visszatért Nagy Sándor a felállítást lovasságának elhelyezésével végezte be. Ez utóbbiból a 8-ik huszárezred 4 százada a balszárny legszélső részére; ugyanannyi jobbra; a fennmaradó rész pedig a tartalékhoz rendeltett.

Paskievics Csegétől augusztus 1-én indult oroszaival Ujvárosba. Onnan Hajdu-

Augusztus 2-dik napjának ünnepe.

(Szabadságszobor leleplezés és ünnep a honvéd temetőben)

Az 1849-ben, augusztus 2-ikán vívott szomorú emlékű debreczeni csata ünnepével egybekötve ünnepeljük a debreczeni szabadság szobor leleplezésének dicső ünnepét is, a mely nemesak Debreczen hazafias polgárságának, hanem nemzetünknek is ünnepe. Ezen ünnepély jelentőségével lapunk mai számában más helyeken is foglalkozunk, e helyen pedig újból közöljük a faradhatatlan rendező bizottság által kiadott ünnepi sorrendet, a mely után gazodhatik a polgárság is.

Az ünnepély sorrendjét ezen nevezetes napra a rendezőbizottság a következőleg alapította meg:

1902. augusztus 2-án, azaz szombaton:

I. Délelőtt.

Reggel 8 órákor: Gyülekezése a rendezőbizottság, egyletek és társulatoknak — és azok küldöttsegeinek saját zászlóik alatt és jelvényeikkel a város székházának udvarán. — Innen 8¹/₂ órákor indulás a reformátusok nagytemplomában tartandó istentiszteletre. A felvonulás a következő sorrendben történik: 1. Az „Egyetértés” önk. dal- és zene-egylet zenekara. 2. Az 1848—49. évi honvéd-egylet tagjai és a 13 egyenruhás öreg honvéd zászlója alatt. 3. A 12 tagú szobor bizottság. 4. — A városi tanács és tisztikar. 5. Hajdúvármegye küldöttsegei és tisztikar. 6. Debreczen szab. királyi város és Hajdúvármegye orsz. képviselői, a városi és vármegyei törvényh. bizottsági tagok, az ev. ref. egyház presbyteriuma és a többi egyházak küldöttsegei. 7. A Csokonai kör.

Böszörmény és Debreczen felé 1—1 portyázó őrséget küldött ki. Ezek találkoztak Ujváros alatt Nagy Sándor huszáraival. Amidőn Paskievics erről értesült Bebutow tabornokot indítá Debreczen felé, aki augusztus 2-án hajnalban tudatta az orosz fővezérrel, hogy a magyar csapatok Debreczen alatt állanak. A csapatok erejéről azonban nem birt hírt adni.

Erre tehát az orosz főszereg Debreczen ellen indult. Ujvárostól jobbra az uton a II-ik; balra a III-ik hadtest haladt, mindegyik szárnyán saját lovasságával. A 12-ik hadosztály és két lovas ezred maradtak tartalékban.

Debreczen előtt a fegyverneki csárdánál 4 század magyar huszárra és két lövegre akadtak. Midőn ezekre reá támadtak, a huszárság visszavonult, a lövegek tüzeltek, mire az oroszok 5. és 6. számú lovas útegei feleltek.

Ez agyu harez alatt érkezett meg, úgy délután fel 3 óra tájban az orosz sereg zöme.

A magyar tüzérség, úgy az orosz útegekben, mint a lovasságban nagy kárt tett, úgy hogy Paskievics kénytelen volt újabb útegeket felvonultatni. Együttal rendeletet adott ki, hogy a 7-ik és 8-ik hadosztály kerülje meg a magyarok balszárnyát. Ez a megkerülés nem sikerült. A muszkák a nagy kukoriczásokban eltevedtek, s csak útközvet után értek Debreczenbe.

Délután 5 óra tájban Paskievics döntő rohamra határozta el magát.

Négy nehéz úteget rendelt a magyarok ellen. Ezek fedezete alatt a 7-ik és 8-ik hadosztály egy-egy dandára; a 3-ik könnyű lovas hadosztály, a müzulmán lovas ezred és a 2 század kaukázusi hegyi lovas kozák

Főiskolai ifjuság és tanintézetek. 8. Társadalmi és kulturális egyletek zászlóikkal. 9. dalegyletek zászlóik alatt alakulás idejük szerint: a) Főiskolai kántus, b) Debreczeni dalegylet, c) Munkás dalegylet, d) Ács ifjusági dalegylet, e) Petőfi dalkör, f) „Egyetértés” önképző, dal- és zeneegylet, g) Szent László dalegylet, h) Kőműves dalegylet, i) Debreczeni kereskedő ifjak önképző-egyes. dalköre. 10. Debreczeni közgazdasági intézmények, hivatalok, testületek és ipartársulatok,

A) Az ev. ref. nagytemplomban:

D. e. 9 órákor: istentisztelet Széll István kántor orgonázása és a debreczeni dalegylet közreműködése mellett. Az alkalmi imát Könyves Tóth Kálmán lelképásztor tartja. Itt megemlítetik, hogy az ünnepelő közönség zászló- és koszoruvívó tagjai az istentisztelet tartama alatt az Emlékkertbe vonulnak be s ott a szabadságszobor előtt felállított emelvényeken foglalnak helyet.

B) Az „Emlékkert”-ben:

D. e. 10 órákor a szabadságszobor előtt: 1. Szózat. Éneklük az összes debreczeni dalegyletek. Karnagy: Mácsay Sándor. 2. Elnöki megnyitó beszéd, a 12 tagú szoborbizottság elnöke: Komlóssy Arthur városi főjegyző, polgármesterhelyettesétől. 3. Ünnepi beszéd. Tartja: dr. Bakonyi Samu országgyűlési képviselő, szoborbizottsági tag. A szobor leleplezése a szónoklat közben fog megtörténni. 4. Alkalmi szónoklat az ev. ref. főiskolai ifjuság nevében, tartja: Görömbey Péter főiskolai senior. 5. Ünnepi költemény írta és szavalja: dr. Benedek János országgyűlési képviselő, szobor bizottsági tag. 6. A leleplezett szabadságszobrot a szoborbizottság elnöke átadja Simonffy Imre kir. tanácsos polgármesternek, — ki

vágott be a honvédek jobbszárnyának oldalába.

E támadás elsősorban az időközben jobbszárnyra előtolt Korponay ezredes osztagát érte, — melyet az oroszok balszárnyának agyui előzőleg már nagyon is megviseltek. Az orosz lovasok pedig a Nagyerdő által fedezve hátába kerültek Korponay hadosztályanak.

Nem lehet csodálni, ha Korponay osztagja — mely mint említettem, csak részben volt felvegyverezve — ezt az irtozatos rohamot nem volt képes felfogni. Aki tudott az erdőbe menekül! Aki nem, — az szaladt be a városba. A müzulmán lovasság pokoli kedvteléssel mészárolt le mindenkit, akit uton-utfélen talált.

Ez alatt a muszkák Bóbies, most már fedetlenül álló csapataira vetettek magokat. A tulerőnek ez nem volt képes ellentállni. Bóbieh alól kilótték lovát, s ő maga sebesülve követte embereit, kik a szőlőkhöz húzódtak vissza.

Mariassy látva mi történik a jobbszárnyon és centrumon, felhagyott a további támadással, — s bár az ellenség nem nagyon szorongatta, mégis megkezdte Derecske felé visszavonulását, magához vonva Bóbies és Korponay osztagjaiból is a menekülőket, s ezzel a csata elvesztet.

A magyarok 2000 embert és 4 ágyut vesztettek; 8 ágyu leszereltetett. Korponay csapatából alig maradt ép ember. A sebesültek nagy része is fogságba került.

Az oroszok halottak és sebesültekben összesen alig vesztettek 300 embert.

A futó magyar sereget csakis Várad-Püspökiben lehetett összeszedni.

A csata után Paskievics seregét Deb-

reczen körül gyűjté össze. Az ellenséget nem üldöztette. Csakis ennek lehet köszönni, hogy az I. hadtest teljesen fel nem bomlott. A vert magyar sereg aug. 3-án Berettyó-Ujfaluba; 4-én pedig Nagyváradra vonult vissza, — a hol 5-én egyesült Görgey főszeregével.

Görgeyt a debreczeni csata elvesztése nem nagyon bántotta. Már ő Nagy-Kállóban, midőn a szegedi löportorony felrobbanásáról értesült, kijelenté hogy: „két hét alatt tehát vége a komédiának!”

E dátumot neki be kellett tartani; Görgey összekötése a bécsi körökkel kezdte őta fennállt, — és s o h a s e m s z ú n t m e g. Legidősebb batyja, Görgey Guidó Bécsben élt és nagyon közeli rokoni viszonyban állott a nép által justifikált Latour utódával, báró C o r d o n osztrak hadügyminiszterrel.

Aki ily forrásból merit, az a legapróbb és előre nem látható legtitkosabb részleteket is jobban tudhatja, mint más igaz ember a napnál fényesebb igazságot. Görgei szilárd politikai elv és meggyőződés helyett csak a katonai erkölcs bölcselére támaszkodó, merev dynasticódogmaticus rendszerért rajongott. Megvolt benne a katonai demagógok minden arnyoldala, — milyenek a hűség, dicsvagy, irigység, személyes ellenségeskedés. E tulajdonai inkább kápráztatók voltak, mint valódiak.

Mind nagyobb és nagyobb méreteket ölt az a hit, hogy Görgeit egyáltalán nem a magyar haza iránt való szeretet vezette a honvédek sorába, hanem a dynastiáért való rajongás. A mi sorainkban szolgálta a Habsburgokat.

II. Délután.

Az ev. ref. főiskola ifjusága által a debreczeni csata évforduló napja alkalmából rendezendő ünnepély sorrendje:

Délután 4 órákor. Gyülekezés az ev. ref. főiskola udvarán. — Délután fél 5 órákor. Indulás a honvéd temetőbe az „Egyetértés” önképző, dal-, és zeneegylet zenekarának működése, az 1848—49-es honvéd-egylet tagjai s a zászlójával kivonuló 13 egyenruhás öreg honvéd vezetése mellett.

C) A honvéd temetőben:

1. Hymnusz, éneklük az összes városi dalegyletek. 2. Alkalmi óda Gulyás József II-od éves bölcsészettanhallgatótól, szavalja Hódy Béla joghallgató. 3. Ünnepi beszéd, tartja Nagy Sándor joghallgató. 4. „Szabadságharcz dala” éneklük a „Petőfi-dalkör.” Karnagy Fentzl Rudolf. 5. A honvédelemre szent koszorúk elhelyezése. 6. Költemény, írta és szavalja Olah Gábor III-ad éves bölcsészettanhallgató. 7. Szózat, éneklük az összes dalegyletek.

III. Este.

D) A nagyerdei vigadóban:

A „Polgari-Kör” által a „Szabadságszobor” leleplezésének ünnepélye alkalmából rendezett NYÁRI TÁNCZVIGALOM. Kezdeté este 8 órákor. — Belépti-díjak: Családjegy 4 személyre 6 kor. Személy-jegy 2 kor. A rendezőség.

És ez az undok bömbölés! . . .
Egész pokol csap csatát;
Mi jól esnék már hallani
Az ég' megváltó morajat.

Jöjj hát vihar! nyergeld lovad,
A felhőt, a mennykövezt;
Ha dúlsz, ha ölsz, — de legalább
Megtisztítod a levegőt.

Igmándi Miklós.

NAPI HIREK.

A debreczeni csata

napja közeledik. Ezt a napot a szobor-leleplezés ünnepével egybekötve ünnepli szombaton Debreczen hazafias közönsége. Nagyon érdekes és becses tehát az az alkalmi tárcza, melyet lapunk mai számában közlünk és a leghitelesebb kútfők nyomán foglalkozik a debreczeni csata történetével. E becses cikkben a debreczeni csatátörténetét Hentaller Lajos országgyűlési képviselő, a szabadságharc történetének kiváló kutatója és történetírója írta és pedig lapunk a „Debreczen” számára. Az adatokban gazdag és hazafias hevvel megírott alkalmi tárczat ajánljuk az augusztus második napját lelkesedéssel ünneplő debreczeni polgárság figyelmébe.

Felhívás a polgársághoz.

A főiskolai ifjuságnak aug. 2-iki délutáni ünnepe a Honvédtemetőben. Az ifjuság mint minden évben, ez alkalommal is felkeresi az elesett hősök sírhalmait. Ünnepet ül, hogy a multak emlékein erősítse szívét, lelkét a jövőre. Elzarándokol a szabadsághősök porlandó hamvaihoz, hogy megtanulja tőlük, mint kell meghalni a hazáért. Polgartarsak! jelenjete meg mindannyian ezen az emlékünnepen. Ezen a napon ünnepelni minden magyarnak szent kötelessége. Ne legyen senki, a ki távol marad! Jelenjete meg mindannyian, hogy az ifjusággal együtt lelkesedjete és együtt bocsássatek szívöböl jövő fohászokdást a magyarok örök Istenéhez, magyar hazánkert, fajunkert és szabadságunkert.

A hajdunánási választókerület

küldöttsége Rákosi Viktor orsz. képviselő vezetése alatt keszorut tesz a debreczeni szabadságszoborra a leleplezési ünnepélyen. Ugyancsak megkoszoruzzák a szobrot a hajdunánási 1848/49-es öreg honvédek is, kiknek küldöttséget Csiba Gábor szabadsághereczunk hős honvédtisztje fogja vezetni. Az öreg honvédek közül Ónodi András és Pongor János jönnek be és hozzájuk csatlakozik Csiba Elek gözmalom tulajdonos, és Brassay Károly tanár is.

A főmérnök és a tanács utasítása.

Több alkalommal rámutattunk már arra a visszas helyzetre, mely a tanácsban uralkodik. Egy erőszakos, a város érdekeivel mitsem törődő városi tisztviselő, Aczel Géza főmérnök az ur a tanácsban, ő uralja a helyzetet, az ő akarata szentírás és hogyan vezetí orranál fogva a t a n á c s o t. Mennyire uralja a tanácsot, bizonyítéka a legujabb eset is, melyből meglehet tudni, hogy a főmérnök nem respektálja a tanács utasításait, kutyába veszi azokat, sőt közvetlen felelővölójának, a polgármesternek írásba kiadott rendeletét, melyben felhívja a tanácsi határozat végrehajtására, egysze-

rűen félredobja s nem hajlja végre még ekkor sem a tanács határozatát. Még a szombati tanácsülésen történt, hogy Vecsey Imre tanácsnok th. főjegyző írásban indítványt tett a tanácsnak, hogy rendelje el a Hunyady-utcának. (a vasúthoz vezető utca) mint egyik legélénkebb forgalmu utcának locsolását végig, mert eddig csak egyrészt locsolták. — A tanács helyeselte a tett indítványt, e g y h a n g u l a g e l h a t á r o z t a, illetőleg kimondotta, hogy utasítja a főmérnököt, hogy a Hunyady-utca locsolása iránt azonnal intézkedjék. És mi történt? Szombaton határozta ezt el a tanács és a főmérnök még ma sem locsoltatta a Hunyady-utcát. Kifogásul nem szolgálhat, hogy nem tudott erről, mert hiszen amellet hogy a tanácsi határozatot is kézbesítettek neki, a polgármester hétfőn külön írásbeli utasítást adott a főmérnöknek, hogy a Hunyady-utca locsolását haladéktalanul kezdesse meg. És mi történt ekkor? Semmi! Mert a tény az, hogy a Hunyady utcát még ma sem locsolják. Nos tehát, igen tisztelt polgármester ur és tekintetes tanács, nem bizonyítéka ez is annak, hogy a főmérnök úgy tánczoltattja önöket, ahogy ő fűtől s nem-e orranál fogva vezetí önöket és nem-e az igen tisztelt tanács ügyefogyottsága mellett szól a főmérnök ténykedése, hogy vele szemben a saját határozatainak sem tud érvényt szerezni a tanács. Ne tessék hát duzzogni, ha az igazat megmondjuk a debreczeni tanács ügyefogyottságáról.

Új tanárok Hajdunánáson.

A hajdunánási gymnásiumnál három tanári állás töltetett be. Megválasztattak Spaniel Vincez rendes tanárnak. Lengyel Endre és Szilágyi Dezső helyettes tanárnak.

A miniszter és a debreczeni bábaképezde.

A debreczeni bábaképezde tudvalevő leg a Péterfia utcán a volt tornacsarnok épületében van elhelyezve. A várostörvényhatósága régebben elhatározta, hogy a bábaképzőintézetnek külön épületet emel. A vallás és közoktatásügyi miniszter ma ebben az ügyben érdekes leiratot intézett a városhoz. A miniszter elsősorban is köszönettel veszi tudomásul a városnak azon határozatát, hogy a bábaképzőintézetet külön e célra emelendő épületben szándékozik elhelyezni, hogy e célra már telket is ajánlott fel és hogy a költségvetés rendkívüli rovatába 1900 óta erre a célra évenként bizonyos összeget vesz fel. Ilyenformán azonban sok idő telnék el, míg a bábaképzőintézet épülete elkészülne és a mostani sehogysem felel meg az igényeknek. A miniszter szükségesnek tartja, hogy ez az épület mielőbb felépülne és evégből hajlandó a miniszter a várost támogatni még pedig oly formán, ha a város sürgősen intézkedik a tervezett épület mielőbb felépítése iránt. A hajlandó a várost 12 éven át 4000 korona évi bér engedélyezése által támogatni. Hogy mit határoz a tanács a miniszter ajánlatára, azt még nem tudhatjuk.

A „Zion” egyleti tagok figyelmébe.

A szabadságszobor leleplezése ünnepélyben egyletünk is részt akar venni, egyletünk tagjai tisztelettel kéretnek, hogy aug. hó 2-án azaz szombaton délelőtt 1/28 órakor az egyleti helyiségben minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek, ahonnan testületileg és zászló alatt vonulunk ki az ünnepély színhelyére. Fekete ruhában való megjelenés és egyleti jelvény feltűzése kéretik. Az elnökség.

A rendezett tanácsu hajdu városok tisztujtása.

A rendezett tanácsu hajdu városok tisztujtása a tegnapi papon a hajduszoboszlói tisztujtással bő lett fejezve. A hajduböszörményi, hajdunánási és hajduszoboszlói rendezett tanácsu városok tartottak tisztujtást. A párt ellentétek leghevesebben Hajduböszörményben mérköztek, ahol a mamelukság nyert teret, ellenben Hajdunánáson és Hajduszoboszlón a régi független szellemű tisztikart választották meg. A hajdunánási és hajduszoboszlói tisztujtást hiteles és teljes eredményét, tudósítóink által küldött két levéiben közöljük.

Julius hó 20-án délelőtt történt meg Hajdunánáson a tisztujtás Rázsó Gyula alispán elnöklete alatt. — Alig vett egy órát igénybe az egész tisztujtó közgyűlés, mert egyetlen egy új ember került be a városi tiszti karba, megmaradtak a közbizalomnak örvendő derék hivatalnokok. Egyhangulag megválasztattak: polgármesternek Csohány László, tiszti ügyésznek Berencsy János, gazdasági tanácsosnak Gyulay Sándor, közigazgatási tanácsosnak Csohány Sándor, első árvaszéki ülnöknek Pénzes László, második árvaszéki ülnöknek Gál István, városi pénztárnoknak Tóth Lajos, adópénztárnoknak Daróczi Gábor, utadópénztárnoknak dr. Nagy Miklós, illetékpénztárnoknak Nyakas János, közgyámnak Kun László, rendőr alkapitányak Hegedüs Géza, járlat kezelőnek ifj. Nemes Miklós, számvévonék szavazattöbbséggel Gál Antal, Uzonyi Imrével és Kéki Martonnal szemben. Gál Antal az egyetlen új ember a tiszti karban. Hevesebb küzdelem csak a rendőrbiztosi állás betöltésénél volt, melynél Tokaji Imre régi rendőrbiztos állott szemben Sebestyén L. Miklóssal Megválasztott Tokaji Imre 64 szavazattal Sebestyén L. Miklós 31 szavazatával szemben.

Ma ment végbe a városi tisztujtás Hajduszoboszlón és pedig a legnagyobb érdeklődés mellett. A gyűlésen megjelent 119 városi képviselő. Rázsó Gyula kir. tan. alispán 10 órakor nyitotta meg a gyűlést. A jelelő bizottságba kinevezte dr. Malatinszky József és dr. Czeglédy Mihályt, megválasztattak még Kovács Gyula orsz. képviselő és Borbély Gábor. Szavazatszedő, és jegyzőkönyv hitelesítő bizottsági tagok lettek Dr. Czeglédy Mihály, Alexy Sándor, Adler Sámuel és id. Czeglédy Lajos. A kijelölések alapján egyhangulag megválasztattak: polgármesterre: Fekete Sándor, tanácsnokokká Oláh Miklós és Váczai Ferencz, árvaszéki ülnökökké Fehér Gábor és Zakar Sándor, árvagyamma Jeges János, adópénztárnokká Cseke Gábor, ellenőrré Sághy Ferencz, mérnökké Varga Elemér. 15 szótöbbséggel tiszti ügyészszé, Hetey Ignác, 2 szótöbbséggel alorvossa dr. Kiss Sándor, 40 szótöbbséggel házi pénztárnokká Czeglédy István, 9 szótöbbséggel alkapitánynyá Körner Géza, 10 szótöbbséggel város gazdává Márton János. Az adóügyi irnoki állásra egyhangulag Káldi János. A választások a legpéldásabb rendben folytak le, dicséretére ugy a város közönségének, mint a gyűlést vezető Rázsó alispánnak. A függetlenségi és 48-as Kossuth párt egy része a tiszti ügyészi és alorvosi állásokra nézve névszerinti szavazást kért jelöltjei azonban kisebbségben maradtak. Választás után magnum áldomás volt a szoboszlói Bika vendéglő nagy termében. A választások eredményével a közönség teljes mértékben meg van elégedve.

T. közönség.

A minden oldalról való tömeges érdeklődésnek pontosan megfelelni, felkérjük Debreczen szab kir. város s a vidék n. é. közönségét, miként a szállodánkban levő ezentul csakis d. e. 11—12 ig d. u. pedig 3—6-ig eszközölni sziveskedjen.

Tisztelettel: Arany Bika szálloda bérlő társaság.

A Simonffy-utcai „aszaló“.

Aczél Géza építészeti tudományának legújabb csodájáról, a Simonffy-utcai piactér építéséről s annak erőszakos betelepítéséről tegnap írott közleményünk élénk tetszést keltett mindenfelé a városban, csupán a tanácsos urak duzzogtak kissé, mert az elevenükre találtunk tapintani, megmondtuk az igazságot, lerántottuk a leplet ügyefogyottságokról s hogy mennyire félre vezettetik magukat a főmérnök erőszakos, önző politikájától. Az ott elhelyezett, helyesebben odaerőszakolt árusok panaszkodnak áruik tönkretétele miatt. A főmérnök mindenáron azt akarja ezzel az odaerőszakolt telepítéssel elérni, hogy a szegény árusok fizessék meg az ő baklövését, költséges építési kedvtelenségét s sátrakat vegyenek ki. Nem hisszük, hogy kiadják azt a 34 sátrort, üresen fognak azok ott dísztelenkedni dicsőségére a főmérnöknek és a tanácsnak. — Különbözik úgy tudjuk Farkas kertész felebezéssel él a tanács határozata ellen. Kiváncsian várjuk megint orránál fogva vezető a főmérnök a tanácsot, avagy önállóan gondolkozva megtalálja-e a helyes megoldást s hagy-e mindent mindaddig úgy, míg a piactere rendezéséről szóló szabályrendelet életbe nem lép?

A vasárnapi népünnepély.

Vasárnap d. u. a Margit fürdő telepén nagyszabású népünnepélyt rendez a debreczeni polgári kerékpáregylet. Valóságos ösbudavari mulatság lesz ottan. A műsorban színház, különféle verseny, Barnum csodák, kerékpározás, hölgyek versenyfutása van felveve. A műsor egyik legérdekesebb része lesz a gyermek szépség verseny, melyre gyönyörű díjakat vásárolt a rendezőség. Az ünnepély sikeresnek ígérkezik. Belépti-díj 50 fillér, gyermekeknek 10 fillér. A jövedelmet a gyermekvédő egyesület javára fordítja a rendezőség.

Petőfi Sándor halálának évfordulója.

A „Petőfi Dalkör“ minden alkalommal tanujelét adta hazafiai kötelességének — a mai napon is, a mikor Petőfi Sándor halálának évfordulója van. — Hiven áldozni kíván a halhatatlan költő emlékének, a mikor is ma délután 1/27 órakor a főiskola lépcső házában levő Petőfi-szobrot a Dalkör ügyésze Dr. Varga Lajos rövid beszéd kíséretében megkoszoruzza, és a Dalkör egy pár hazafias dalt elénekel.

Biró Lajos és a debreczeni kollegium.

A lapok jelentik, hogy Bíró Lajos; a vakmerő, önfeláldozó magyar tudós ausztriai kutató utazásából a jövő hónap elején hosszú távollét után haza érkezik. Kicsoda Bíró Lajos — minden újságolvasó ember tudja. Büszkesége a magyar tudós világnak, — de büszkesége a debreczeni kollegiumnak is, amelynek egykor fényes reményekkel kecsegtető tanulója volt. Épen ennek a multbeli szoros viszonyok kötelezői főiskolánk mostani igazgatóit arra az udvaris figyelemre, hogy anynyi viszonyosság, anynyi szenvedés és anynyi tudományos siker után hazájába vissza térő tudós Bíró Lajost meleg hangú levéllel üdvözlje, amint Budapestre érkezik, ahol már készülnek illő fogadására.

Kik vesznek részt a szabadságszobor leleplezési ünnepén.

Ujabbban a következő egyesületek jelentkeztek: 65. A kir. pénzügyigazgatóság tisztikara Eisenmann Oszkár h. igazg. vezetésével mellett testületileg jelenik meg. 66. A H. nánási honvédegylet Csiba Elek vezetésével mellett 4 tagú küldöttséggel jelenik meg és a szobrot megkoszoruzza. — 67. A román. kath. egyházközségi iskolaszék nevében koszorut helyez Váczy János vil. elnök. —

68. A timár ipartársulat testületileg jelenik meg Eklí Gábor elnök vezetésével mellett s koszorut helyez. — 69. B.-ujvárosi nagyközség küldöttséggel jelenik meg s Kaszas József főjegyző koszorut helyez. — 70. Hajdúvármegye törvényhatóságának közönsége és tisztikara nevében Rásó Gyula kir. tan. alispán helyez koszorut. — 71. A debreczeni Casino képviselőtestület Weszprémi Zoltán alelnök helyez koszorut. — 72. A kir. közjegyzői kamarát képviselni fogja Balogh Géza h. elnök és koszorut helyez. — 73. Debreczeni Első takarékpénztár koszorut helyez Szabó Kálmán igazgató által. — Helyreigazítás. A 61 sorszám alatt közölt ev. ref. tanító testület nevében nem Borbély Lajos, hanem Horkai Lajos ev. ref. tanító fog koszorut helyezni. Az orsz. függetlenségi partot a debreczeni ünnepen Hentaller Lajos, Rátkay László, Bakonyi Samu, Benedek János, Kovács Gyula, Molnár Ákos, Papp Elek, Rákosi Viktor és Szatmari Mór országgyűlési képviselők képviselik, kiket Pallay Sándor, a part titkára kísér el.

Duzzog a tanács . . .

Ugy értesülünk, hogy duzzog a tanács illetőleg a tanácsnak némely érdemes tagja, a miért — az Aczél féle piactér rendezés botrányát szövétevéen — orránál fogva vezettetnek, ügyefogyottnak, pipogyának irtuk a tanácsot . . . Ezt zokon vették a tekintetes urak. No de már ilyent! . . . Hát ennyire fáj az igazság?! . . . Ha fáj, akkor iparkodjanak az urak a saját eszközök után, járjanak a saját lábokon és ne gondolkozzanak a főmérnök patentirozott fejével és elméletével szerint. De meg azért sincs ok a duzzogásra, mert az elaggott, tudományból és korból egyiránt kivénült, a gyöngeség tüneteiben mutatkozó öreg polgármester ma is ujján forgatja a tanácsot és amit akar, az a szentírás a t. tanácsban. Hát ezek után, hiába duzzognak a tekintetes urak, az erélytelenségek, önállótlanságokat jellemző jelzőiben nincs mit változtatni.

Kiket jelöltek a lelkeszi állásra.

A presbiterium tanácsstermében tegnap történt meg a Némethy Lajos halálával megüresedett lelkeszi állásra a jelölés. A jelölő bizottság három egyébként érdemes pályázót érvénytelenségi okok miatt elutasított pályázatával. A bizottság a pályázatok beadásának időpontja szerint a követi kezdő érdemes lelkeszeket jelölte: Diószeg-Mihály gyantái, dr. Bartók Jenő nyiregyházi, dr. Balthazar Dezső hajdusoboszlói, Csánki Beniamin tiszaújvárosi, Jánosi Zoltán sámsóni, Illyés Endre balmazújvárosi, Tóth József körösladányi, Marjai Péter nagylétei, Szilágyi Imre nyirbogatyi és Rácz Károly szapárfalvi lelkeszeket. A lelkeszválasztás, melynek aktusában mintegy tizezer református hívő vesz részt, auguszt. hónap utolsó napján lesz.

Három debreczeni diák.

Körülbelül egy hónapja, hogy hegyet-völgyet járva gyalogol három debreczeni diák: Aranyossy Pál, Baak István és Demeter Zsigmond, a debreczeni ev. ref. kollegium IV. osztályának növendékei. A tapasztalat szerzés — és tudományozomti indította őket nehéz, fáradságos utjukra, amelyhez a szülei beleegyezésén kívül Sinka Sándor debreczeni főgimnáziumi igazgató ajánlólevele adta nekik az impulzust és nem sikertelennél, mert utjukban mindenütt szívesen fogadták az ifjakat. Eddig Nagyvárad, Fugyi-Vásárhely, M.-Telegd, Lugos, Kolozsvár, Torda, Offenbánya, Topánfalva, Veresbánya, Verespaták, Abudbánya, Szászváros, Déva, Szászsebes, Szelistyc, Nagyszében vidékét

látogatták meg s jelenleg Vizaknán a sós gyógyfürdőben időznek, a hol Zsedényi fürdő felügyelő megvendégelte őket. Mint vizaknáról írják, alig várják, hogy aug. hó végén igazgatójuknak beszámolhassanak s nem kevésbé fognak örvendeni az utazás végének azért is, mert gróf Zichy Jenő a különben jeles diákoknak egy-egy arany órát is ad ajándékba, ha utjokról készült naplójukat, melyet szorgalmasan időről-időre vezetnek, neki bemutatják.

Csodás termés.

Hajdu-Dorogról írják a Budapestnek, hogy egy ottani nagy családú és szerény körülmények közt élő tanítónak két katasztrális hold földjén 60, azaz hatvan métermázsas jó minőségű tiszta búzája termett. A 30 métermázsás hozam általános csodaszámba megy, mivel a kisebb gazdálkodások holdankénti hozama a legjobb termés mellett se szokott túlmenni a 12—15 métermázsán.

Debreczeni rövid hírek.

Rablás a Hatvan utcán. Nagy Gábor talyigás kedden a Hatvan-utca végén betért egy kocsmába bornzni. Mellé szegődött Kállay István is, ki megsejtette, hogy Nagy Gábornál pénz van. Kállay magához hívta Szentkuthy Árpád ösmert rövid multu csavargót, kívül leittatták Nagy Gábort s mikor az hazafelé tartott, utána mentek s kifosztották. A csendőrök elfogták Szentkuthit és átadták az ügyészségnek. — **Debreczeni önkéntesek vizsgálói.** A debreczeni 39. gy. ezred önkéntesei e hó 24—27. napjain vizsgáznak Nagyváradon. — **Örvendtes hír.** Ritka, mint a fehér holló egy tekintetben a tegnapi nap. Az anyakönyvi hivatalban a tegnapi nap folyamán egyetlen egy halálozást sem jelentettek be. Így tehát volt nap városunkban, mikor senki sem halt meg. — **Presbiteri ülés.** Az ev. ref. egyház presbiteriuma aug. 3. an vasárnap d. e. 10 órakor Simonffy Imre és Dicsőfi József elnöklésével ülést tart.

Angelotti a Bikában.

Angelotti Vilmos a magyar dalsarnok igazgatója abból az alkalomból, hogy működését az ő régi kedves otthonában a kellemesen berendezett Bika szálloda nyári szinkörében folytathatja, társulatát fáradságot és áldozatot nem kimélve kizárólag elsőrangú művészekből ujonnan szervezte s megnívó előadást változatos műsorral augusztus hó 1. én tartja meg. A dalsarnok helyisége, az igazgató közisnéretű tapintatossága biztosítékkal szolgál arra nézve, hogy az előkelő családok az előadásokat minden tartozkodás nélkül s bizonyára gyönyörűséggel végig nézhetik és gyálorta látogathatják. Kitűnő ételek és tisztán kezelt fajborok valamint figyelmes kiszolgálásról Lendbauer Kálmán jó hírneve kezeskedik. A törekvő és alkotókész Angelottit olvasóink szíves pártfogásába ajánljuk.

Debreczeni heti piac.

Julius hó 28. 29. én tartott heti vásár eredménye. Buza új: 15 kor. 00 fil., 14 kor. 40 fil., Kétszeres új: 12 kor. 00 fil., 12 kor. 40 fil., Rozs új: 10 kor. 80 fil., 10 kor. 00 fil., Arpa új: 10 kor. — 09 kor. 80 fil., Zab: 12 kor. 00 fil. — 00 kor. 00 fil., Tengeri: 10 kor. 00 fil. — 9 kor. 60 fil., Köles: 00 kor. 00 kor. 00 fil., Széna: 3.20—5.40 koronáig. Szalma mm. 1.00 kor. Zsupp szalma 100 kéve 8.00 kor., Háj: 000 kor. Zsir: 120—128 kor., Sósszalonna 132—140 kor. Ló- és szarvasmarha vásár. Ló felhajtott 860 drb., — ló eladatott 510 darab., Szarvas marha felhajtott 920 drb. eladatott 580 drb. Sertés vásár. Sertés felhajtott 1470 darab — eladatott 690 drb. Kővér sertés kilója 104 kor. 104 fil. A vásár folyása élénk volt.

Innét-onnét.

— Julius 31. —

(Gyula bácsiról.)

A vármegye Gyula bácsijáról, Rázsó Gyula hajdusági alispánról is irok néhány sort. Igen a szögfejere ütő, keresetlen, zamatos szöbeszedő férfiú az öreg viczispán, a kinek — ha nem politikáról van szó — csakugyan az van a nyelvén, a mi a begyében. Szóval szökimondó hirben áll a vármegye Gyula bácsija és hogy nem is alpnélkül, bizonyítja az itten megénekelt két krónika.

Most történt a hajdusági tisztújítások alatt, a melyek Gyula batyánk vezetésével példás rendben folytak le, egyformán értem a választásokat, mint az áldomásokat, a mikor szintén a vármegye Gyula bácsija elnökölt az asztalfőn . . . Csak a helyet nem áruljuk el, hogy hol történt? Eleg az, hogy megtörtént a két eset.

Bizonyos tisztviselői állás betöltéséről volt. A három pályázó között volt az öreg viczispánnak egyik régebb időbeli pajtása is, aki a választás eredményét az alispán mögötti széken ülve leste.

Hát biz' elég balul ütött ki a választás. És nem igen alkalmas, hogy a pályázók népszerűségét a megnyilvánult bizalom után ítéljük meg.

Az történt ugyanis, hogy a jelenlevő, a szazon jóval felül tehető képviselők közül az egyik pályázóra szavaztak öten (csakugyan ez a férfiú is lett megválasztva), a másik pályázó szavazatot sem kapott, a harmadik pályázó, az öreg viczispán barátja pedig egy szavazatot kapott . . . Az öreg viczispán sodorított egye a kurucos bajszán és az ő nyílt modorában pajtásához fordult:

— Te pajtás! Máskor korteskedj jobban, hogy ne csak egy szavazatot nyerj . . .

A másik történet a fehérasztal mellől származik.

Az egyik kedves, kedélyes, ötletes, jó beszédű ur felkösöntette az öreg viczispánt és köszöntötte azzal kezdette, hogy volt már neki sora maskor is alispánnal. Bizonyos állásra pályázott az egyik nagy magyar vármegyében és hogy ezt elnyerhesse, a szíves támogatást kopogtatott az alispánnal. Megjegyzendő, hogy a kopogtató tiszteit urunk igen rokonszenves megjelenésű és felette vastag kalvinista nyaku uri ember és midőn előadta a nagy, első magyar vármegye, történeti nevű alispánjának a kérését, az alispán így szólt:

— Ugy látom, hogy az ur kalvinista; nohát éppen ilyen vastag nyaku kalvinista ember kell nekem is . . . (Megjegyzendő: az alispán is szinkalvinista magyar ur volt.)

A vastagnyaku kalvinista uri ember — mint a szónoklatából kiténik — ötletesen, sikerülten vágott vissza erre:

— En kalvinista vagyok! Csak azután az alispán ur ne legyen luteránus . . .

De már erre vármegyénk Gyula bá-

csija is megszólalt a fehér asztal fejről: — Bánja a kö! Nekem se nem árt, se nem használ . . .

Általános hallgatás következett, maga a tapasztalt szónok is meghökkent egy kissé, de azután ötletes felkösöntőjét zavarodás nélkül folytatta tovább és oly talpraesett köszöntőt mondott az öreg viczispánra, mely bárha ugyan sem nem ártott, sem nem használt neki, a legvégén — az igazat megvallva — mégis igen jól esett.

nemes Portörő Kelemen.

A két Lipcsey testvér tragédiája.

(Volt debreczeni diákok a bur csatatéren.)

Meghatva olvastam a B. H.-ból a következő sorokat:

„Sok derek magyar ember küzdött életre-halálra a burok vérbefojtott szabadságra. A csaknem három évig tartó háboru egyes epizódjai csak most kerülnek nyilvánosságra. Nem mondhatjuk el megindulás nélkül a két Lipcsey-testvér tragédiáját, a mely az afrikai csatatéren esett meg. Lipcsey Gábor, volt honvéd főhadnagy, Lipcsey József tiszafüredi földbirtokos fia 1899-ben lemondott rangjáról és a Ludovika-akadémiában viselt tanári állásáról, hogy elmehessen a burok taborába. Lemondását elfogadták, de beosztották tartalékos tiszthelyettesi ranggal a miskolci 10. honvédseregbe. Lipcsey Gábor Afrikába hajózott s fölajánlotta fegyverét a transzvali kormánynak. Résztvett a legvéresebb utközésekben. Egyik csatában lelőtték az angolok. A bur sebesülteket összeszedték s elvitték a burok taborába. Lipcsey Gábort megvizsgálta az orvos, a ki egyszerre zokogva borult a sebesülte: testvére ismert benne. A burok orvosi kerében működött ugyanis Lipcsey Elemér dr., a ki már évekkel ezelőtt kivándorolt Amerikába. Végig küzdötte a spanyol amerikai háborut, majd letelepedett Bronnevilleben, a hol városi orvos volt. Az angol-bur háboru hírére Afrikába utazott s beállt a bur taborba orvosnak. Nem is sejtette, hogy a sok szerencsétlen sebesült között az öcsésére akadjon. Lipcsey Gáborról nem tudják, fölgyógyult-e, vagy belehalt sebébe. Lipcsey Elemér dr. a békekötés idején visszament Amerikába s Hostonban telepedett le családjával. Most az a hír érkezik róla, hogy ismeretlen emberek, alítólag politikai okból — meggyilkolták. Felesége és két kiskoru gyermeke yaszolja. A Borsod-megyei Lapok jelenti, hogy az árvan maradt család Lipcsey Elemér dr. atyja kérésére hazaköltözködik Magyarországra.“

Meghatva olvastam az újságból a fenti sorokat, mert a két Lipcsey testvért személyesen ismertem, a Gábor főhadnagy volt az, a ki kisebb iskoláskorunkban itt Debreczenben iskolatársam, sőt lakótársam, kedves játszótársam volt . . . De testvére, a hir szerint Amerikában meggyilkolt Elemér orvos is a felsőbb iskolákat Debreczenben tanulta és bizonyára vannak még Debreczenben, a kik emlékeznek ez életelevení még akkor is kalandos természetű fiúra, a ki — ha jól emlékezem — a főreál iskolába járt és a szeretett néhai jó öreg Dicsőfi batyánk családjánál volt ellátása.

Életelevení, kalandos fiu volt már akkor Elemér és megselekedte, hogy egyziben a városból, az iskolából szökött el és mivel kitűnően mesterileg tudott tilinkózni, kóborlása közben a vidéki városokban, vendéglőkben ezzel kereste kenyerét. Tilinkózott, azután

pedig tányérozott és így éledgett, mignem aggódo szülei elesiphették és ujra iskola padjára szállították a szilajvérű fiut, akinek már akkor változatos sorsot jósolt a családi tanács és az ösmerőskör . . .

És ime szegény Lipcsey Elemérnek idegen földön, orgyilkos kezektől kelet pusztulnia . . .

De engemet még inkább megindit az én egykori kis lakótársam, játszópajtásom, a Gábor sorsa. Vele együtt néhai jó rokonnál és kedves batyámnál, a kis Kálly István batyámnál laktunk . . . Már mint gyermek kifejlett, magastermetű, szép kékszemű, de igen szelid szöke fiúcska volt, a kivel, ha játék közben összekaptunk, nem annyira az erőtlenség, mint inkább a kiméletes szelidsége miatt nem egyszer húzta a rövidebbet, nem egyszer riasztottam meg, akkor még nyughatatlan, szilaj hajdufiúcska. És bizony, bizony felőlem tartották s hivalkodtam magam is vele gyermeki ésszel, mikor kérdezték tőlem:

— Mi leszel fiam?

— Huszárkapitány . . .

A szelid, nagy termetű Lipcsey Gábor inkább „papnak“ szántuk volna, ha nem lett volna olyan tekintélyes földbirtokosnak a fia, mint az igen tisztelt Lipcsey József batyánk, a tiszta-füredi földesur.

Elkerültünk egymástól. Multak az esztendőök. Belőlem nem vált huszárkapitány, noha ez részben rajtam is mult, mert a testet, lelket élő újságírást robotolom évek óta, de az én szelid „Gábor barátom“-ból sem lett pap.

Ötlet katonának neveltek. Noha azután többé nem találkoztunk, nem érintkeztünk, a gyermekkori szeretet és bizalmas viszonyunk folytán érdeklődéssel kísértem a nevet, pályafutását és öszinte örömmel szolgált, midőn tisztösmerőseim a legnagyobb előismeréssel említették és dicsérték Lipcsey Gábort, ki mint hadnagy, majd mint főhadnagy szolgált a honvédségnél és tudomásom szerint egyike volt a legrokonszenvesebb, legképzettebb és legjellemezebb magyar tiszteknek, akire kedvvel választott pályáján bizonyosan fényes jövő várt volna, de magyar szívet elragadta a nemes vágy küzdeni a zsarnoktól támadott és nyomott szabad népért . . .

Leikes szívvel, férfias tüzzel sietett közéjük, az annyi nemes hős vérével aztartott bur földre. Harczolt a harczosok sorában, és megindító, rejtélyesvégtetű sorsát tárgyalja a fenti rövid hir.

Szívembe fájdalom nyíllallik, lelkeimre borongós felhője telepedik és az én egykori kedves kis pajtásomnak az öszinte kekszeme ma is oly életeleveníen ragyog elém az írott betűk közül, mintha csak tegnapi volna a mi együttlétünk . . . Pedig azóta a férfikor időjét is megértük és az én kis barátom holtteste — úgy lehet — az idegen földön, a névtelen hősök sírjában porlad . . . Kösorut nem tehetek reá, tehát nemes emlékének szentelem e néhány rövidke sort.

Paulus.

Tanügy.

I.

A debreczeni ev. ref. főiskola akadémiai tan-
szakainak évkönyve az 1901-902 isk evről.
Szerkesztette: Dr. Öreg János akad. ig.

Ev. ref. főiskolánk akadémiai tanszaka-
inak mult évi működéséről hü képet
nyújt e 157 oldalra terjedő vaskos kötet.

Az első lapokon Dr. Öreg János szék-
foglaló beszéde olvasható „A tanulás mód-
járól.“ Tartalmas, lendületes beszéd. Haszon-

nal s élvezettel olvashatja tanár és tanuló egyaránt, sőt a szülők azon része is, kik érdeklődnek gyermekeik iránt s nem pusztán az iskolára bízzák gyermekeik tanítását.

A székfoglaló az ifjuság sikertelen tanulását előidéző okokat s azok gyógyszerét tárja fel. A sikertelen tanulás okait a következőkben látja: Az ifjuság semmi utmutásban nem részesül, hogyan tanuljon? Ugy a nép, mint a középiskolában tisztán az emlékezetre támaszkodik az ifju, abba igyekszik bevérsni érett és nem érett dolgot. A szemléletet elhanyagolja. Elitéli a mai középiskolai oktatást, mely a növendéket nem hogy önálló munkásságra szoktatná, sőt a tantárgyak sokfélesége és terejelme miatt még alkalmat sem nyújt arra. Gyógyszerül ajánlja a szemléletet, a fogalom tartalmának ismeretét, a tanár tárgymagyarázatát, a rendszeres tanulásra oktatást s a tanulási idő helyes megválasztását.

A theol. és jogakadémia belélete cz. szaklap foglalkozik a lefolyt iskolai év minden mozzanatával.

Az első felévben 67 theologus. 245 jogász, a második felévben pedig 84 theologus és 211 joghallgató volt.

A theológián 5, a jogakadémián 8, a bölcsészeti szakon pedig 6 tanár működött, kik közül az irodalom terén is sikeres munkásságot fejtett ki Dr. Bartha Béla, Dr. Erdős József, Dr. Helle Károly, Dr. Kérészy Zoltán, Dr. Ferenczy Gyula és Erőss Lajos.

A növendékekben nagyon gyenge lábon állott a köteleesség tudás. Az első felévben 20 theologus és 31 joghallgató nyert nem elegendő osztályzatot. 16 theologus és 64 joghallgató pedig nem vizsgázott. Bizony ezek szomorú adatok s azt bizonyítják, hogy az akadémiákra menő ifjak pihenő párnának tekintik az akadémiái éveket, hol a középiskolai fáradalmak után megpihenhetnek.

Az ifjusági egyesületek, u. m. énekhar, irodalmi önképzőtársulat, felsőbb tanulók olvasó egylete, hittanszaki önképzőkör, hit-tanhallgatók segítőegylete, joghallgatók segítőegylete, főiskolai gyorsíró egylet, mind igen szép sikerrel működtek.

Kár, hogy a főiskolai zenekar, melynek pedig szép multja van, ez évben nem alakult meg.

Az anyakönyvtár és ereklyemuzenm — ajándékozások útján — igen sok értékes művel gazdagodott. A főiskolai könyvtárban ez idő szerint 44,326 mű van 67,049 kötetben.

A jobb tanulók tandíjmentességben, tápintezeti jótéteményben részesültek, ezen kívül a különböző alapítványokból nyertek segélyt.

Jogtudományi vizsgát tettek 11-en, 15-öt felfüggesztettek, 1-et pedig a vizsga teljes ismétlésére utasítottak.

Államtudományi vizsgát sikerrel tett 8, ismétlésre utasított 3.

Az idegen nyelveket aránylag kevesen tanulták.

Iskolai ünnepeket tartottak október 31. a reformatio emlékűnnepén és márczius 15-én. Ezekon kívül a gályarabok, Csokonai, Nagy József és más kegyes alapítók emlékének áldozott a kegyeletes ifjuság. A gyorsíró egylet pedig negyedszázados fennállását ünnepelte ez évben.

A nyilvános olvasótermet 2921 olvasó látogatta, tulnyomó részben tanulók.

II.

A debreczeni ev. rej. tanítóképzőintézet értesítője, közzéteszi Kovács Lajos igazgató.

A tanítóképző a debreczeni főiskolának mostoha gyermeke, de azért egyik élet-

erős, fejlődő ága. Minden évvel egy-egy lépést halad előre a fejlődés útján. S ma — bátran elmondhatjuk — az ország egyik elsőrangú tanítóképzője.

Szakképzett tanárikar, hivatását teljesen átérző s átértő igazgató áll az intézet élén, melynek mult évi eredményes működéséről számol be a XV. fejezetből álló füzet.

Az intézet gyors fejlődését s jó hírét legfényesebben bizonyítja az, hogy az utóbbi időkben tömegesen keresték fel az ország minden részéből. Mig 10 évvel ezelőtt 110-120 közt váltakozott a tanulók száma, a mult iskolai évben 201 tanulót vettek fel.

Elméleti és gyakorlati képzésre egyaránt kiváló gondot fordítottak. A gyakorló iskola mellett tanulmányi kirándulást is tettek H.-Hadháza, hol az iskolai felszereléseket nézték meg s gyakorlati tanítást hallgattak.

Helyeseljük az ilyen tanulmányi kirándulást, de miért nem látogatják meg a helybeli iskolákat első sorban? Kéznel vannak, barmikor megtekinthetők s talán egy és más tekintetben tanulságosak is lennének.

A vallásos és hazafias nevelésre kiváló gondot fordított a tanárikar. Minden vasárnap templomban voltak, 2 ízben urvacsorával is éltek. Márczius 15-én pedig hazafias ünnepélyt rendezett az intézet ifjusága. A nyilvános vizsgák befejeztével pedig erősen bucsuztak el nyugalomba vonuló szeretett tanároktól: Somogyi Páltól.

A zenei képzés magas fokon áll. Az ifjusági egyletek, u. m. énekhar, zenekar, önképzőkör, segély egylet szép eredménynyel működtek.

Az intézetben 6 rendes tanár és 3 óradó működik.

A tantermek szűkek, a czélnak nem megfelelők.

Az első felévben 16 növendéket utasítottak osztályismétlésre, mig 1-2 tárgyból egy sem bukkott. Ezt kisse különösnek találjuk, ha a második felévi eredménynyel hasonlítjuk össze, mikor ismét 25-öt bukkattak el. Szigoru mérték.

Tanítóképeségi vizsgát két ízben tartottak. Oklevelet nyert 41, igazolványt 24 vizsgázó. Vallástani pótvizsgát tettek hatan.

Függelékül csatolva van a gyakorlóiskola és a főiskolai elemi osztályok rövid értesítője.

III.

A debreczeni állami főreáliskola értesítője. Összeállította Fazekas Sándor igazgató.

Értekezéssel kezdődik. Horvai Róbert tanár „Részletek a francia beszéd és írás fejlődésének történetéből” cz. alatt hosszabb dolgozatot közöl.

Szakemberekre nézve becses lehet, de a nagyközönséget, szülőket nem érdekli, ezek bizonyára el sem olvassák. Az ilyen tudományos értekezésekkel kár az értesítő terjedelmét növelni.

A mult iskolai évről hivatalos rövidséggel számol be az igazgató.

Volt az intézetnek 390 növendéke, év végeré maradt 349. Az első és második osztály parallu volt. Tanárok száma 13, kik közül többen irodalmilag is működtek s más intézeteknél is tanítottak.

A tanszerek és tanezzközök gyűjteménye részint vétel, részint ajándékozás útján szépen szaporodott.

Iskolai ünnepély 3 volt. Erzsébet ünnepély, márczius 15. április 11.

Statisztikájából megdöbbenve olvastuk, hogy a 349 tanuló közül 103 nyert elegendő osztályzatot! Különösen a mennyiség-tanból, németből, természetrajzból és ábrázoló mértanból nyertek sokan nem elegendő

osztályzatot. Nem kutatjuk e szomorú eredmény okát, csak annyit jegyzünk meg, hogy a tanár akkor felel meg igazán hivatásának, ha tárgyának könnyen felfogható magyarázatát adja s ez által még a gyengébb tehetségűeknek is alkalmat és módot ad a tanulásra. A „megbuktatnak” elv lehet kényelmes, de nem vezet eredményre.

Érett-égre 13 jelentkeztek, 12 sikerrel vizsgázott, 1 javítani fog.

Miniszteri rendeletek sorozata, ifjusági egyletek működéséről szóló jelentések s a jövő évre vonatkozó tudnivalók egészítik ki a füzet tartalmát.

Tassi Miklós.

CSARNOK.

Vaterloo.

Eckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Mórcaz Pál.

Nyolczóratajt a mézaros is felkeresett bennünket. Nagy utmi pipából pöfékelt. Éppen megvacsoráltunk. Kerdezte, melyik vidékről valók vagyunk. En sokkal inkább le voltam verve, mintsemhogy szora méltattam volna, de Buche Jancsi szivesen eleget beszédbe. Még azt is elbeszélte, hogy én pfalczburgi óras mester vagyok, mire a mézaros is nagyobb tisztelettel tekintett reám. Beszélte, hogy testvére Elszász-Lothringiából orat, gyűrűt, lánczot, más arnyeműt szokott vasarolni, mert ezzel kereskedik. Bizonyos nevezetű Meyer Samuel ő. Tudakolta, hogy talán még együtt is köthetnek üzletet — jövőre. Mar erre magam is megszólaltam, hogy ösmerem a testvérét. Mar ket-három ízben is láttam Goulden urnal, ami igaz is volt. Ez annyira meghatotta a zsidó mézarost, mindjárt parancsolta a szolgálonak, hogy párnat is adjon nekünk, hanem azutan ezzel be is telt az irántuk való jósága. Mi pedig auidni mentünk. A nagy bagyadság, fáradtság miatt mihamar elaludtunk. Odaszamítottam, hogy korán kelek és még majd a fegyvertarba is elmegyek, de biz elaludtam, a czimborám rázott fel az álmomból. Fülembé kiáltotta:

— Verik a generális marsot!

Tényleg erősen doboltak. Még csak annyi időnk volt, hogy felöltözhattunk, borjunkat felkapcsoltuk, aztán fegyvert kézbe, szaporán lefele. Midőn a kaszarnyába értünk, már kezdődött a gyülekezés. A sorakozás után két löszeres kocsi döcögött be és minekünk fejenként ötven darab elestőltest osztottak ki. Gemeau őrnagy, a kapitányok, valamennyi tisztur a helyszínen voltak. Most már leszamoltam mindennel. Láttam, hogy többé nincs mire számítani. És az en levelemet Desmichels ezredesnek legfeljebb a hadjarat utan kézbesithetem ha ugyan ép bőrrrel térhetek vissza és hogy most mar a legvégére hagyott fekete — levest is meg kell kóstolnom . . . Czebede a távolról szemlelt. En eltordítottam a fejemet. De a parancsszó is felhangozott:

— Fegyvert vállra! Sorokban balra át. Zászlóalj indulj!

A dob megperdült. Lépést vettünk. Tetők, házak, ablakok, utcák, emberek maradoztak mellettünk, átmentünk az első hidon, majd a csapóhidon is . . . A dobzó elnémult. Kiértünk az eroditesből és haladtunk Thionville fele.

Amde mas csapatok is torlódtak ezen az uton. Lovassági és gyalogság elegyesen.

(Folyt köv.)

M. á. vasutak menetrendje 1902. máj. hó 1. től.

Debreczenből indul:

	ó.	p.
Budapest felé (gyorsvonat)	d. u.	4 16
Budapest felé (gyorsvonat)	reg.	9 01
Budapest—Nagyvárad felé	d. u.	12 36
Budapest—Nagyvárad felé	este	10 27
P.-Ladány—Nagyv. minden kedden	déli	12 —
Csak P.-Ladányig vegyes vonat	este	8 10
Szatmár—M.-Sziget felé	d. u.	3 56
Szatmár—M.-Sziget felé	este	7 58
Szatmár—M.-Sziget felé	éjjel	2 56
Szatmár—M.-Sziget felé (gyorsv.)	d. u.	12 17
Csak Szatmárig	reg.	5 10
Miskolcz—Kassa felé	reg.	8 22
Miskolcz—Kassa felé	este	6 57
Szerencs—S.-A.-Ujhely—Kassa felé	d. u.	4 01
	reg.	5 28
	reg.	5 51
H.-Böszörmény—	m. áll. v.-től	d. u.
B.-Sz.-Mihály felé	vásártérről	d. u.
	vásártérről	d. u.
	m. áll. v.-től	d. e.
	vásártérről	d. e.
Füzes-Abony felé m. á. v.-től	reg.	4 42
Füzes-Abony felé vásártérről	reg.	5 —
Ohat-Kócs—Polgár felé m. á. v.-től	d. u.	4 21
Ohat-Kócs—Polgár felé vásártérről	d. u.	4 31
Derecske—Nagy-Léta felé	reg.	9 25
Derecske—Nagy-Léta felé	d. u.	4 31

Budapestre érkezik:

A reggel 9 ó. 1 p.-kor induló gy.-v.	d. u.	1 40
A déli 12 ó. 36 p.-kor induló sz.-v.	este	8 50
Az este 10 ó. 27 p.-kor induló sz.-v.	reg.	5 10
A d. u. 4 ó. 17 p.-kor induló gy.-v.	este	9 40

Budapestről—Debreczenbe indul:

A d. e. 11 ó. 44 p.-kor érkező sz.-v.	reg.	6 50
A d. u. 1 ó. 36 p.-kor érkező sz.-v.	reg.	8 30
Az este 6 ó. 26 p.-kor érkező gy.-v.	d. u.	2 00
Az éjjel 2 ó. 33 p.-kor érkező sz.-v.	este	7 05
Az éjjel 2 ó. 33 p.-kor érkező sz.-v.	(P.-Ladányig gy.-v. átszállással).	este
		9 15

Debreczenbe érkezik:

Budapest felől gy.-v.	d. e.	11 44
Budapest—Nagyvárad felől	d. u.	3 36
Budapest—Nagyvárad felől gy.-v.	este	6 26
Budapest—Nagyvárad felől	éjjel	2 33
Budapest felől	reg.	7 42
Kolozsvár—Nagyvárad felől	reg.	5 03
M.-Sziget—Szatmár felől	reg.	7 32
	d. u.	12 16
	gy.-v.	d. u.
		3 55
M.-Sziget—Szatmár felől	este	10 12
Csak Szatmáról	este	6 45
Kassa—Miskolcz felől	reg.	8 07
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs felől	reg.	12 07
Kassa—Miskolcz felől	este	7 53
	reg.	8 04
	reg.	8 17
B.-Sz.-Mihály —	vásártérről	este
H.-Böszörmény felől	vásártérről	este
	máv.-hoz	este
	vásártérről	d. u.
	máv.-hoz	d. u.
F.-Abony felől vásártérről	d. u.	5 30
	m. á. vhoz	d. u.
		5 45
Ohat Kócs Polgár felől vásártérről	este	7 42
	m. ávhoz	reg.
		8 —
Derecske N. Léta felől	reg.	7 18
	d. u.	3 13

Zwach-féle Unicum

legjobb gyomor erősítő likőr vörös keresztel kapható Czeglédy és Polgárnál.

Ház árverés. (Kossuth-u 31. sz.) f. é. aug. hó 6-án d. u. 3 órakor a debr. kir. tvszék-nél; feltételek megtekinthetők ugyanott és dr. Kocsár Gabor ügyvéd irodájában.

Hirdetmény.

Néhai Balogh Mihály volt debreczeni nyug. főmérnök, vállalkozó örökösének egy-értelmű akarata szerint, a Balogh Mihály hagyatékához beletartozott nagymennyiségű épitési anyagok és szerek u. m.: állásfák, deszkák, gerendák stb. különböző szerszámok, az örökösök képviselőinek közbejötté mellett nyilvános önkéntes árverésen fognak eladatni. Az ezt venni szándékozók figyelmét azzal hívom fel, hogy az árverés foganatosítását **f. évi aug. hó 7-én d. e. 9 órakor** fogom a Balogh-féle téglagyár telepen megkezdeni s következő napokon folytatni.

Dr. Mariska György
hagyatéki zárgondnok.

Melichár vetőgépek

12. 14. 16. 18. 20. 22. 24. soros

leszállított ár mellett

Bächer lánczos eke 22 frtért

kizárólagosan csakis

Klein Jakob

gépraktárában kapható Piacz-utca 26. a nagy trafik udvarán.

Zala drill sorvetőgépek 17 soros.

Alkalmi vétel ugyanott 400 koronáért.

Üzlethelyiség áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy 36 év óta fennálló

**ékszer és arany-
műves üzletemet**

és himzés előnyömdámat

1902. aug. 1-én a piac-utcáról

Hal-köz 4 sz. alá helyezem át.

A midőn a n. é. közönség eddigi szives pártfogásáért hálás köszönetemet fejezem ki, kérem ezután is becses támogatását. Igyekezni fogok tisztességes, becsületes munka és olcsó árszámítás által a szives jóakaratot kiérdemelni. Tisztelettel

FLEISCHER K. M.

(4-3.) utóda.

Rugyanta-bélyegzők gyorsan és jutányosan.

**Évenkénti előállítás
39 millió szelencze.**

**NESTLE-FÉLE
gyermekliszt.**

**Tejtes táplálék
csecsemők és gyomorbetegnek számára
legjobb havasi tejet tartalmaz**

Naponkinti tejfogyasztás 184000 liter.

Egyedül valódi angol

THIERRY BALZSAM

Közegészségügyileg megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése keresk. törvényszéki mintavédelem alatt áll.

Allein echter Balzsam
aus der Schutzengel-Apotheke
in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.
A. Thierry in Pregrada

is, ha sebe bármily régi, sőt a fájdalmas operációt is elkerülheti, ha a valódi Thierry A. féle **Centifolia-kenőcsöt** használja, mely rendkívül vonzó, a sebek gyógyításában valamint a fájdalmak enyhítésében utá-
érhetlen. A valódi Centifolia-kenőcs alkalmazható: a szoptatók mellkeménykedésének, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csontvesedéseknél, vágás, szúrás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbnukulus és ráknál; végre pokolvar, körömméreg, körömgüles, a lábna járás közben történt kisebélése, fagyás és égés stb. eseteiben. 2 tévely csomag csomagolással, postadíjjal együtt 3 kor. 50 fil. Temérdek előismerő levél megtekinthető. Utánzatok vételeitől óva intek mindenkit és arra ügyeljünk, hogy „Schutzengel Apotheke des Thierry (Adolf) Limited in Pregrada“ a tévelybe van-e égetve. Eme két gyógyhatásában utóirhatlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régebb, annál jobb, nem árt a szernek a fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással van s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi se-
gély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalanul elpredájuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készletében e világhírű, olcsó, megbízható, a mellett ártal-
matlan szerből. A hol nem bionyos, hogy az én kitémő szerem ott ajánlatos egyenesen tölem hozatni. Cim
Apotheker Thierry (Adolf) Limited Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.